

УДК 341.9

Альона Покачалова,

аспірантка Інституту міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАСТОСОВНОГО ПРАВА ДО ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ ПРАВОЧИНІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Стаття присвячена визначенню системи застосовного права до забезпечувальних правочинів, ускладнених іноземним елементом. На підставі аналізу законодавчих актів іноземних країн та вітчизняного законодавства, враховуючи доктринальні дослідження, автор визначає поняття застосовного права та його особливості щодо забезпечувальних правочинів. Крім того, автором надаються рекомендації щодо вдосконалення вітчизняного законодавства в сфері забезпечення зобов'язань.

Ключові слова: застосовне право, міжнародний забезпечувальний правочин, іноземний елемент, колізійний метод, матеріально-правовий метод, колізійна норма, автономія волі сторін, звичай, *lex mercatoria*.

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції значно підвищилася роль договірних зобов'язань міжнародного характеру та збільшилася кількість укладених зовнішньоекономічних угод, тому їх забезпечення привертає все більшу увагу. З появою в забезпечувальному правочині іноземного елемента він набуває міжнародного характеру і отримує зв'язок з приватним правом деяких держав одночасно. Тому особливо актуальним є питання, щодо визначення права, яке застосовуватиметься для врегулювання забезпечувальних правочинів, ускладнених іноземним елементом.

Система застосовного права до міжнародних забезпечувальних правочинів є майже недослідженою. На відміну від питань визначення права, яке застосовується до договірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, які досліджувалися Л. А. Лунцем, М. Вольфом, І. С. Зікінім, В. П. Звеким, В. А. Канашевським, А. С. Довгертом, В. І. Киселем, О. О. Мережко, Л. П. Ануфрієвою, Г. К. Дмитрієвою тощо, застосовному праву до міжнародних забезпечувальних правочинів присвячені поодинокі праці. Серед авторів, яких можна назвати, — А. Майер, М. В. Адріанова, Є. А. Іванова, Д. О. Кутафін. Серед західних дослідників слід назвати Філіпа Р. Вуда, Роя Гуда,

Сву-Марію Крюнгер, Х. Коха, У. Магнуса. Однак більшість праць вищезгаданих авторів присвячені міжнародно-правовому регулюванню окремих видів забезпечення зобов'язань.

На думку автора, на сучасному етапі відсутні комплексні дослідження, присвячені визначенню системи застосовного права до забезпечувальних правочинів, ускладнених іноземним елементом. Тому на підставі аналізу законодавчих актів іноземних країн та вітчизняного законодавства, враховуючи доктринальні дослідження, автор визначає поняття застосовного права, його систему та особливості щодо забезпечувальних правочинів.

Інструментарій міжнародного приватного права*

Перш ніж звернутися до визначення права, що застосовується до міжнародних забезпечувальних правочинів, слід зазначити, що способи забезпечення зобов'язань мають договірну природу. З появою в договорі іноземного елемента він набуває міжнародного характеру. Наявність іноземного елемента в правовідносинах забезпечувального характеру може виявитися в тому, що суб'єктом такого правовідношення (заставодавцем, заставодержателем, поручителем, гаран-

* Внутрішню рубрикацію тексту (підзаголовки) здійснено редакцією.

том тощо) є іноземний громадянин або юридична особа, або в тому, що об'єкт забезпечувального договору знаходиться за кордоном, або юридичні факти, з якими пов'язані виникнення, зміна або припинення забезпечувальних правовідносин, мають місце за кордоном (наприклад, договір про заставу, укладений за кордоном). Тобто коли в правових відносинах з'являється іноземний елемент, вони отримують зв'язок з приватним правом деяких держав одночасно. І, як відомо, регулювання того чи іншого інституту в різних правових системах може суттєво відрізнятися. Таким чином, виникає колізія права, яка полягає в тому, що одні й ті самі питання можуть бути по-різному вирішені правом окремих держав. Саме міжнародне приватне право (далі — МПРП) наділене інструментарієм, який дозволяє вирішити колізію права. Одним із способів подолання колізій права в МПРП визнається колізію-правовий метод. Він дозволяє визначити право, яке підлягає застосуванню до забезпечувальних правовідносин, шляхом використання колізіюних норм.

Колізіюні норми відсилають до права тієї чи іншої держави, яке має бути застосоване до правовідносин. М. Богуславський зазначає, що саме колізіюному методу міжнародне приватне право зобов'язане своїм виникненням та подальшим розвитком [1]. Однак, незважаючи на широку сферу застосування, використання даного методу в доктрині пов'язують з деякими труднощами, які викликані національним характером колізіюних норм, що може призвести до «колізії колізій», кульгаючих відносин тощо. У зв'язку з цим матеріально-правовий метод правового регулювання часто вважається більш довершеним [2]. Адже в процесі уніфікації створюються однакові матеріально-правові норми, які застосовуються до відносин ускладнених іноземним елементом, і дозволяють уникнути колізій та необхідності вибору права.

Однак, на думку В. П. Звекова, неможливо зменшувати самостійне значення кожного з цих методів. Науковець зазначає, що своєрідність матеріально-правового та колізіюного способів регулювання досить вагома, щоб можна було б знехтувати нею. Крім того, існують ви-

падки, коли колізіюний метод регулювання виявляється необхідним, наприклад для заповнення прогалів, які створюються при уніфікації матеріально-правових норм, або коли застосування однакових матеріальних норм ускладнене [3].

Слід зазначити, що в сфері забезпечення зобов'язань колізіюний метод регулювання є провідним. Це пов'язано із певною специфікою забезпечувальних правовідносин. Справа в тому, що способи забезпечення зобов'язань значно відрізняються за видами, правовими характеристиками, джерелами регулювання в законодавстві різних держав. Розповсюдженою є ситуація, коли певний вид забезпечення зобов'язань передбачений в законодавстві однієї держави і відсутній в законодавстві іншої тощо. Це значно ускладнює уніфікацію матеріальних норм у цій сфері. Тому саме колізіюний метод відіграє значну роль у правовому регулюванні міжнародних забезпечувальних правочинів.

Застосовне право: поняття і зміст

Одним із найважливіших питань, яке виникає при міжнародно-правовому регулюванні приватноправових відносин, є визначення застосовного права. Категорія «застосовне право» є однією із центральних у міжнародному приватному праві. Незважаючи на те, що дана категорія міститься в багатьох законодавчих актах країн світу, її визначення, як правило, відсутнє.

Поширеним формулюванням щодо застосовного права в законодавстві іноземних країн є таке, що той чи інший закон про міжнародне приватне право є єдиним компетентним джерелом для встановлення застосовного права у відносинах з іноземним елементом. Подібні норми містить законодавство про МПРП Єгипту, Йємену, Китаю, ОАЕ тощо [4]. Законодавчі акти деяких країн містять окремі колізіюні прив'язки, які визначають застосовне право. Наприклад, у Цивільному кодексі Луїзіани зазначається, що «будь-яке питання, яке має зв'язок з іншими штатами, регулюється правом штату, спрямованостям якого була би завдана найбільша шкода...» (ст. 3515).

Механізм визначення права, що підлягає застосуванню до приватноправо-

вих відносин з іноземним елементом, міститься і в Законі України «Про міжнародне приватне право» (далі — ЗУ «Про МПрП»). Так, у п. 1 ст. 4 зазначається, що право, яке підлягає застосуванню до приватноправових відносин з іноземним елементом, визначається згідно з колізійними нормами та іншими положеннями колізійного права цього закону, інших законів, міжнародних договорів України та міжнародних звичаїв, що визнаються в Україні [5]. Слід зазначити, що подібні норми містяться в більшості законодавчих актів з міжнародного приватного права країн СНД (Арменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Узбекистану).

У Законі України «Про міжнародний комерційний арбітраж» (ст. 28) та регламенті Міжнародного комерційного арбітражного суду України при Торгово-промисловій палаті України, в ст. 14, яка має назву «Застосовне право», зазначається, що суд вирішує спори відповідно до тих норм права, які сторони обрали як застосовувані до сутності спору. Але за відсутності будь-якої вказівки сторін суд застосовує право, яке визначене відповідно до колізійних норм, які він вважає за необхідне застосувати [6].

З вищенаведеного можна зробити висновок, що категорія «застосовне право» пов'язується з колізійним регулюванням правовідносин. Однак у цьому правилі існують обмеження. Так, у законодавстві країн досить розповсюдженою є норма про те, що міжнародні договори, які укладені країною та в яких вона бере участь, мають пріоритет перед внутрішнім законодавством (Китай, Монголія, Польща, Чехія та ін.). У ч. 5 ст. 4 ЗУ «Про МПрП» зазначено, що визначення права, яке підлягає застосуванню до приватноправових відносин на підставі колізійних норм не здійснюється, якщо міжнародним договором України передбачено застосування до відповідних відносин матеріально-правових норм [7]. Отже, колізійне регулювання обмежується нормами міжнародних договорів, які можуть містити матеріально-правові норми.

На думку автора, вдала норма щодо визначення застосовного права міститься в Цивільному кодексі Перу 1984 р. в

ст. 2047, а саме: «Право, застосовуване для врегулювання правовідносин пов'язаних з іноземними правовими системами, визначається відповідно до міжнародних договорів, ратифікованих Перу, які є належними, та, якщо такі відсутні, згідно з нормами цього Кодексу. Крім того, додатково є застосовуваними принципи та критерії, які оголошені доктриною міжнародного приватного права» [8]. Перевагою даної норми є вказівка на можливість врегулювання правовідносин згідно з принципами міжнародного приватного права. Подібна норма міститься в законі Таїланду 1938 р. «Про конфлікт законів» про те, що у всякому випадку, коли в законодавстві немає положень для врегулювання якої-небудь ситуації з колізією законів, застосовуються загальні принципи міжнародного приватного права (Розд. 1, пар. 3) [9].

У доктрині також немає єдності у розумінні поняття та змісту застосовного права. Д. О. Кутафін зазначає, що часто під застосовним правом до цивільного правовідношення, якщо в ньому присутній іноземний елемент, розуміється лише національне право держав [10]. На думку А. П. Белова, під «застосовним правом» розуміються нормативні акти, які регулюють відносини за укладеною угодою, наприклад права та обов'язки продавця та покупця за договором міжнародної купівлі-продажу товарів [11].

На думку автора, під застосовним правом слід розуміти систему матеріально-правових та колізійних норм, які визначаються міжнародними договорами, національними законодавчими актами та іншими джерелами, включаючи міжнародні звичаї, *lex mercatoria* тощо, та регулюють певну сферу правовідносин, ускладнених іноземним елементом. Таким чином, застосовним правом для міжнародних забезпечувальних правочинів можна вважати:

- 1) міжнародний договір;
- 2) обране сторонами право, яке застосовується до їх правовідносин (автономія волі);
- 3) у разі відсутності вибору сторонами права щодо правочину, застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правочином;

4) інші колізійні прив'язки (*lex rei sitae* тощо);

5) інші джерела: звичаї, *lex mercatoria*.

Як вже зазначалося, міжнародний договір є пріоритетним джерелом регулювання міжнародно-правових відносин у багатьох країнах світу. В даному питанні Україна не становить виключення. В Законі України «Про МПрП» зазначається: «...якщо міжнародним договором України передбачені інші правила, ніж встановлені цим законом, застосовуються правила цього міжнародного договору» (ст. 3). На думку А. С. Довгерта, в даному законодавчому положенні знайшла своє віддзеркалення теорія примату міжнародного приватного права над внутрішнім [12].

Автор вважає, що така законодавча позиція значно полегшує подолання колізій в сфері забезпечення зобов'язань, оскільки дозволяє врегулювати питання не лише колізійними, а й уніфікованими матеріальними нормами. Серед міжнародних договорів, які ратифіковані Україною та регулюють забезпечувальні правовідносини, можна назвати Міжнародну конвенцію про морські застави та іпотеки 1993 р., Конвенцію УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг 1988 р., Конвенцію УНІДРУА про міжнародний фінансовий факторинг 1988 р., Конвенцію ООН про міжнародний договір купівлі-продажу 1980 р. тощо.

Колізійне регулювання забезпечення зобов'язань

Колізійне регулювання забезпечуючих відносин є важливим інструментом, який використовується в міжнародному приватному праві. Загальновизнаним принципом міжнародного приватного права є автономія волі сторін, яка полягає у можливості сторін забезпечувального правочину самостійно визначити право, що підлягатиме застосуванню до змісту правових відносин. Даний принцип визнається в більшості країн світу. В Україні автономія волі знайшла законодавче закріплення в статтях 5, 43 ЗУ «Про МПрП». Якщо в сторони не визначили право, яке застосовуватиметься до договору, то воно визначається за допо-

могою колізійної прив'язки «найбільш тісного зв'язку». Найбільш тісний зв'язок правочину визначається за допомогою критерію місцезнаходження або місця проживання сторони, яка повинна здійснити виконання, яке має вирішальне значення для змісту правочину (ч. 3 ст. 32 Закону України «Про МПрП»). Однак даний критерій застосовується лише у випадку, якщо інше не впливає із умов, суті правочину або сукупності обставин справи. Законодавство деяких держав містить норми, які встановлюють, що стороною, яка повинна здійснити вирішальне виконання для змісту правочину, за договором застави є заставаодавець, а за договором поруки — поручитель (Литва, Монголія, Швейцарія, Україна, країни СНД тощо). До забезпечувальних договорів застосовують і інші колізійні норми (*Lex rei sitae*, *res in transit* тощо).

Слід зазначити, що законодавчі акти з міжнародного приватного права більшості країн світу не містять спеціальних колізійних норм щодо забезпечувальних зобов'язань, окрім вищезазначених застави та поруки. Іноді законодавчі акти містять колізійні норми щодо іпотеки (Франція, Чилі). Виняток становить законодавство країн, яке має норми щодо забезпечуючих зобов'язань. Так, у законі Ліхтенштейну 1996 р. «Про міжнародне приватне право» вказується, що «правова угода, чії наслідки по суті залежать від існуючого зобов'язання, розглядається згідно з матеріальними нормами тієї держави, чії матеріальні норми є визначними для цього зобов'язання. Це правило діє особливо щодо правових угод, які мають предметом забезпечення або зміну зобов'язання» (ст. 49) [13].

У законі Югославії 1982 р. «Про вирішення колізій законів з правилами інших країн» та законі Румунії 1992 р. № 105 «Стосовно регулювання відносин МПрП» містяться подібні колізійні норми, відповідно до яких акцесорні правові угоди регулюються законом, що застосовується до змісту основної правової угоди, якщо не було виражено намір сторін про інше [14]. На думку автора, подібні норми законодавства значно полегшують регулювання забезпечуючих правовідносин. Однак у законах Ліхтен-

штейну та Югославії містяться колізійні норми щодо акцесорних угод. У зв'язку з цим дані норми не розповсюджуються на банківську гарантію, яка визнається незалежно від основного зобов'язання, та інші правові механізми, які використовуються як забезпечуючі але не є акцесорними. Тому дані способи забезпечення потребують окремого колізійного врегулювання. Включення подібних норм до законодавства України стало би позитивним зрушенням у сфері колізійного регулювання забезпечення зобов'язань. На думку автора, до Закону України «Про МПрП» слід включити норму наступного характеру: «Міжнародні забезпечувальні правочини, які мають акцесорний характер, регулюються законом, який застосовується до основного договору, якщо сторони не обрали інше право або із суті правочину не випливає, що він більш пов'язаний з правом іншої держави».

Крім того, важливим питанням при визначенні права, що підлягає застосуванню, є використання звичаїв, принципів та інших джерел правового регулювання міжнародних забезпечуючих правовідносин. У зв'язку з цим необхідно звернутися до теорії *lex mercatoria*, яка останнім часом набула значного поширення. На сучасному етапі відсутня єдина думка щодо змісту та правової природи даного поняття. Деякі дослідники вважають *lex mercatoria* автономним правовим порядком (Б. Гольдман, К. Бергер). Інші зазначають, що *lex mercatoria* є доповненням до застосовного права та є поступовою консолідацією звичаю та відображенням основних принципів національного права та міжнародних конвенцій (Ловенфельд, Ландо). На думку Ловенфельда, *lex mercatoria* може використовуватися при виборі застосовного права нарівні з можливістю посилання на національні та міжнародні правила.

К. Хаєт зазначає, що *lex mercatoria* являють собою лише *principia mercatoria*, які слугують арбітрам, однак не формують застосовного права та не придатні для сторін у цій якості, а, будучи правилом права, можуть слугувати лише орієнтиром поведінки в ході виконання контракту [15].

В. І. Кисіль визначає *lex mercatoria* як комплекс принципів, норм та звичаїв, які склалися в ході розвитку міжнародної торгівлі і набули характеру загальноновизнаних правил [16].

Часто, говорячи про *lex mercatoria*, дослідники мають на увазі «загальні принципи міжнародного права», відображені в Принципах міжнародних комерційних договорів (далі — Принципи), які були розроблені Міжнародним інститутом уніфікації приватного права (УНІДРУА) в 1994 р. Принципи встановлюють загальні норми для міжнародних комерційних договорів, які підлягають застосуванню у випадку, якщо сторони погодилися, що їх договір буде регулюватися цими Принципами, тобто вони носять факультативний характер [17].

Важливе значення має питання про те, яким чином *lex mercatoria* може застосовуватися. Більшість дослідників вважає, що найбільш традиційним способом є пряма вказівка про застосування *lex mercatoria* у зовнішньоекономічному договорі [18; 19]. В. І. Кисіль зазначає, що застосування також можливе як останній захід (*last resort*) — за відсутності вибору права сторонами та неможливості відшукування належної колізійної норми [20].

Крім того, загальноновизнані принципи міжнародної торгівлі застосовуються здебільшого міжнародними третейськими судами, а не національними судами.

У доктрині джерелом міжнародного приватного права прийнято вважати звичаї міжнародного торговельного обороту [21; 22; 23]. Ці звичаї склалися у відносинах не між державами, а між фізичними та юридичними особами різних держав у підприємницькій сфері [24]. Слід зазначити, що міжнародні торговельні звичаї не є загальнообов'язковим правилом поведінки. Адаже в різних регіонах можуть діяти різні правила. Л. П. Ануфрієва зазначає, що вони пов'язують лише ті держави, які в тій чи іншій формі погодилися на їх обов'язковість та мовчазним шляхом визнали необхідність їх дотримання [25]. В деяких країнах існує законодавче закріплення можливості використання звичаю як джерела міжнародного приватного права.

У міжнародному приватному праві авторитетними є неофіційні кодифікації

звичаєвих норм, які проводять міжнародні неурядові організації. До таких кодифікацій належать підготовані Міжнародною торговельною палатою Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів ІНКОТЕРМС 1990 р., Уніфіковані звичаї та правила по документарному акредитиву в ред. 1994 р. та 2007 р., Уніфіковані правила по інкасо 1995 р., Уніфіковані правила Міжнародної торговельної палати для гарантій за першою вимогою 1992 р., Уніфіковані правила стосовно договірних гарантій 1978 р. тощо.

На можливість використання даних кодифікацій для визначення застосовного права розповсюджуються загальні правила використання звичаю як джерела міжнародного приватного права.

В Україні на законодавчому рівні закріплена можливість використання звичаю відповідно до Закону України «Про МПрП», Положення про форму зовнішньоекономічних договорів від 06.08.2001 р., Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та Указу Президента «Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів».

Отже, в Україні міжнародні торговельні звичаї є обов'язковими для застосування, якщо норми законодавства безпосередньо відсилають до них, або сторони під час укладення договору дійшли

згоди регулювати свої відносини певним звичаєм.

Висновки

Таким чином, можна зробити висновок, що категорія застосовного права є складною та багаторівневою. Крім того, вона відрізняється певною ієрархією джерел, на вершині якої знаходиться міжнародний договір. Однак, якщо правовідносини не врегульовані міжнародним договором, то застосовне право визначається за допомогою колізійних норм. Головним принципом у сфері забезпечувальних зобов'язань є автономія волі сторін, яка визнається в тій чи іншій формі в більшості країн світу. Якщо сторони не обирають право, яке слід застосувати до договору, то таке право визначається за допомогою принципу найбільш тісного зв'язку. Значно більше питань викликає можливість використання як застосовного права *lex mercatoria*, правова природа якого постійно викликає дискусії серед вчених. Особливо це актуально, якщо на законодавчому рівні не закріплена можливість застосування *lex mercatoria* до приватно-правових відносин міжнародного характеру. Вчені дійшли згоди, що в такому випадку необхідно прямо вказати на застосування *lex mercatoria* у зовнішньоекономічному договорі.

ПРИМІТКИ

1. Богуславский М. М. Международное частное право : учебник / М. М. Богуславский. — 5-е изд., перераб. и доп. — М. : Юрист, 2004. — 604 с.
2. Международное частное право / Л. П. Ануфриева, К. А. Бекашев ; под ред. Г. К. Дмитриевой. — 2-е изд. — М. : Проспект, 2008. — С. 19—20, 24.
3. Звеков В. П. Международное частное право : курс лекций / В. П. Звеков. — М., 1999. — С. 29—30.
4. Международное частное право: Иностранное законодательство / А. Н. Жильцов, А. И. Муранов [и др.] ; под ред. А. Л. Маковского. — М. : Статут, 2000. — 892 с.
5. Міжнародне приватне право : наук.-практ. ком. / В. І. Кисіль, О. Ю. Серьогін [та ін.] ; за ред. А. С. Довгерта. — Х. : Одиссей, 2008. — С. 56.
6. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» (за станом на 29.09.2005 р.) [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 25. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002-12>.
7. Міжнародне приватне право : наук.-практ. ком. / В. І. Кисіль, О. Ю. Серьогін [та ін.] ; за ред. А. С. Довгерта. — Х. : Одиссей, 2008. — С. 56—57.
8. Международное частное право: Иностранное законодательство / А. Н. Жильцов, А. И. Муранов [и др.] ; под ред. А. Л. Маковского. — М. : Статут, 2000. — С. 455.
9. Там само. — С. 553.
10. Кутафин Д. О. Унификация и гармонизация норм права о залоге в международном частном праве : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Дмитрий Олегович Кутафин. — М., 2007. — С. 111.

11. Белов А. П. Право, применимое во внешнеэкономических сделках [Электронный ресурс] / А. П. Белов // Право и экономика. — 1998. — № 9. — С. 45—53. — Режим доступа : http://www.juristlib.ru/book_613.html.
12. Міжнародне приватне право : наук.-практ. ком. / В. І. Кисіль, О. Ю. Сербогін [та ін.] ; за ред. А. С. Довгєрта. — Х. : Одиссей, 2008. — С. 53.
13. Международное частное право: Иностранное законодательство / А. Н. Жильцов, А. И. Муратов [и др.] ; под ред. А. Л. Маковского. — М. : Статут, 2000. — С. 415.
14. Там само. — С. 505, 691.
15. Вилкова Н. Г. Договорное право в международном обороте [Электронный ресурс] / Н. Г. Вилкова. — М. : Статут, 2004. — 510 с. — Режим доступа : http://www.pravo.vuzlib.net/book_z956_page_1.html.
16. Кисіль В. І. Право, що застосовується до зовнішньоторговельних договорів: тенденції розвитку законодавчого регулювання [Електронний ресурс] / В. І. Кисіль // Юридичний журнал. — 2004. — № 2. — Режим доступа : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1020>.
17. Принципи міжнародних комерційних договорів (станом на 01.01.2004 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1259627&subID=100121775,100121780,100121860>.
18. Вилкова Н. Г. Зазнач. праця.
19. Кисіль В. І. Зазнач. праця.
20. Там само.
21. Ануфриева Л. П. Международное частное право : в 3 т. / Л. П. Ануфриева. — М. : БЕК, 2002. — Т. 1. — 288 с.
22. Звєков В. П. Зазнач. праця. — С. 29—30.
23. Международное частное право / Л. П. Ануфриева, К. А. Бекашев ; под ред. Г. К. Дмитриевой. — 2-е изд. — М. : Проспект, 2008. — С. 19—20, 24.
24. Там само.
25. Ануфриева Л. П. Зазнач. праця.

Покачалова Алена. Определение применимого права к обеспечительным сделкам в международном частном праве.

Статья посвящена определению системы применимого права к обеспечительным сделкам, осложненным иностранным элементом. На основании анализа законодательных актов зарубежных стран и отечественного законодательства, учитывая доктринальные исследования, автор определяет понятие применимого права и его особенности в отношении обеспечительных сделок. Кроме того, автором предоставляются рекомендации по усовершенствованию законодательства в сфере обеспечения обязательств.

Ключевые слова: применимое право, международная обеспечительная сделка, иностранный элемент, коллизионный метод, материально-правовой метод, коллизионная норма, автономия воли сторон, обычай, *lex mercatoria*.

Pokachalova Aliona. Definition of the applicable law to security agreements in the private international law.

The article is devoted to defining the law system which is applied to security agreements complicated by a foreign element. Based on the analysis of legislation instruments in foreign countries and the national legislation, considering doctrinal study, the author defines the notion of applicable law and its features in relation to security agreements. In addition, the author provides the recommendations for improvement of the national legislation in the security sphere.

Key words: applicable law, international security agreement, foreign element, collision method, substantive method, conflict rule, *lex voluntatis*, custom, *lex mercatoria*.